Poštnina plačana v gotovini | Leto LVIII. | V Ljubljani, v soboto, dne 24. maja 1930 | Št. 118 | 2. izdaja | Št. 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo — Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 — Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Novo obdobje

Izjava ministra Šibenika, ki je s tremi drugimi tovariši iz bivše Radičeve stranke stopil kot predstavnik hrvatskega seljaštva v sedanjo vlado, pomeni zgodovinsk moment in obenem prijetno presenečenje. To pa zaradi tega, ker šele Šibenikova enuncijacija, ki je gotovo avtorizirana od merodajnega mesta, določno opredeljuje stališče sedanjega režima v vprašanju državnega in narodnega edinstva. Taka opredelitev s poklicanega mesta pa je bila nujno potrebna, ker tiče naravnost centralni problem naše skupnosti: to je vprašanje, kateri bodi njen notranji oblikujoči princip — ali popolno izenačenje brez ostanka v nekaj čisto novega ali skladno soživljenje, v katerem bi se narodne osobine in vrednote Srbov, Slovencev in Hrvatov v svoji naravni diferenciranosti kot gradbeni elementi našega državnega organizma ohranile.

Naše stališče je bilo ves čas, kar smo v celoto Jugoslavije združeni, jasno in ga nismo samó kot temelj našega javnega delovanja programatično poudarjali, ampak tudi takó pred šestim januarjem 1929, ko je prosvetljena volja našega vladarja inaugurirala novo dobo naše države, kakor po njem v teh stolpcih opetovano obrazložili in branili. Zakaj tudi v sedanji eri notranje obnove države je bilo vprašanje, na kakšnem temelju naj se naše soživljenje zgradi v čim najbolj kompaktno enoto, prepuščeno različnemu tolmačenju, v katerem so nekateri privatni krogi šli tako daleč, da se je poudarjanje slovenstva, srbstva ali hrvatstva kot samosvojih sestavnih delov jugoslovanske enote smatralo kot naravnost nasprotne tej enoti.

Izjava g. ministra Šibenika, ki ji dajo okoliščine časa nesporen značaj principijelne smernice sedanjega avtoritarnega režima, je storila vsaki negotovosti, kaj je pod našim edinstvom mišljeno, hvalabogu konec in otvarja, kar novi minister sam poudarja, v tem pogledu zopet novo razdobje našega državnega in narodnega življenja, v katerem bo politična in kulturna skupnost treh južnih slovanskih rodov v eni državi tem tesnejša, čim bolj bo — zopet po besedah ministra Šibenika — v tej skupnosti srbstvo, hrvatstvo in slovenstvo, vsako v svoji naravni in zgodovinski narodni osobitosti — zavarovano in zajamčeno. Mi si nadaljnjo obrazložitev in utemeljevanje tega edino naravnega in politično pravilnega stališča od strani gospoda ministra lahko prihranimo, ker se to utemeljevanje ne samo po duhu, ampak celo po besedah in besednji skladnji vprav kongruentno krije z našim, kakor smo ga v našem listu še pred nekaj tedni opredelili. Zadosti je, če se poudari, da je po tej epohalni enuncijaciji dober in pravi Jugoslovan tisti, ki je obenem dober Srb, Hrvat ali Slovenec, ki vrednot svoje rodne krvne biti, svojega narodnega zgodovinskega razvoja, svojih kulturnih tradicij, svojega etosa ne zavrže, ampak v smeri notranjega duhovnega edinstva z ostalimi jugoslovanskimi rodovi — kajti ta zadeva je prvenstveno zadeva d u h á ! — skrbno goji, te vrednote v duhovnem edinstvu z brati izpopolnjuje in tako v soglasju ene širše nacionalne družine čimdalje bolj in čimdalje tesneje z ostalimi njenimi člani ustvarja neločljivo skupnost usode in bodočnosti. Zgodovina je polna takih primerov.

In potem — o tem smo trdno uverjeni — bo tisto pristno, iz globin duše vroče skupno nacionalno in državno čustvovanje, ki je naš cilj, postavljeno na svojo edino mogočo naravno bazo, pognalo sadove najidealnejših in najpožrtvovalnejših podvigov, bo dalo razmaha vsemu našemu narodnemu géniju in vedlo našo domovino do najdaljnejših ciljev, katere si more postaviti tak rod, kakor je jugoslovanski: v borbah preizkušen, žrtev vajen, neustrašen in k najvišjemu stremeč!

Režim trde roke tudi na Malti

Streli na predsednika vlade Stricklanda

London, 23. maja. g. Dogodki v Indiji, kjer je po naziranju vlade energičen nastop režima prisilil vodje pokreta, da so začeli razmišljati, ali naj nadaljujejo revolucijo ali pa iščejo rajši poti do sporazuma, so očividno psihologično vplivali na britansko vlado, da je postala trdejša tudi glede problema Malte. Tam je namreč guverner, mister Ducane, radi silovite agitacije italijanske nacionalistične stranke proti anglofilski avtonomistični stranki, katero vodi šef avtonomne malteške vlade, Strickland, odgodil volitve v parlament, ki bi se v kratkem imele vršiti.

Nacionalisti so nato začeli še hujšo agitacijo ne samo proti Stricklandu, ampak tudi proti zastopniku vlade Njegovega Veličanstva britanskega kralja, guvernerju Ducane-ju, dolžeč ga, da je z odgoditvijo volitev prekršil ustavo. Toda ta agitacija se ni ustavila pred tem, temveč je kljub zatrjevanju nacionalističnih voditeljev, da so slejkoprej najlojalnejše udani britanski kroni, podtalno začela napadati britansko nadoblast na Malti kot tako. Prišlo je tako daleč, da so nacionalistični elementi nahujskali množico do dejanskega napada na prosvetnega ministra Bortola, ki je Maltežan.

Ker pa je nacionalistično rovarjenje šlo še veliko delj, je guverner s svoje trdnjave 22. t. m. izdal trdnjavsko povelje — ‚fortress order' — iz katerega je razvidno, da mora biti — če se vzame vpoštev izredna liberalnost angleškega režima — po nacionalistični propagandi ustvarjen položaj precej resen. Guverner namreč odreja, **da bo odslej vojaštvo poklicano k vzdrževanju reda na Malti in da bo kot prvi patruljiral v skupinah najmenj 30 vojakov pod poveljstvom oficirja polk, ki je stacioniran v florianski vojašnici. Zapovedano je, da se ima razgnati vsaka večja skupina ljudi na javnih prostorih.**

Italijanske merodajne kroge na Apeninskem polotoku je guvernerjeva odredba jako razburila, ker se od strani vladnih krogov na Malti opisuje kot nujna posledica **fašistične imperialistične politike, ki iz Rima skuša organizirati na Malti italijansko iredento,** kateri so Maltežani, ki se po veliki večini sploh ne smatrajo za Italijane, dozdaj bili tuji. Italijanski fašistični režim, ki je zaradi svoje zunanje politike danes še bolj navezan na dobrohotnost in prijateljstvo Anglije kot kdaj prej, se zato na vso moč trudi, da opraviči nacionalistično stranko na Malti. Italijanski tisk slika zato položaj na Malti kot razburjenje »miroljubnega malteškega ljudstva« proti despotičnim nameram Stricklanda, ki da hoče s pomočjo guvernerja ustavo sploh abolirati in v ta namen ljudstvo po »trdnjavskih poveljih« nalašč provocira, da bi se dalo zapeljati do nepremišljenih dejanj. Čeprav se ta pisava zdi z ozirom na značaj g. Stricklanda sama na sebi plavzibel, so londonski merodajni krogi prepričani, da so sedanje homatije na Malti v zadnji korenini efekt direktne in zavestne ter sistematične iredentistične propagande iz palače Venezia (kjer uraduje g. Mussolini), kar dokazuje indirektno že samo dejstvo, da se italijanski tisk, ki piše vse na komando, tako živo interesira za Malto in se tako zelo zaradi nje razburja — če bi ne bilo direktnih dokazov, da fašizem hrepeni po treh najboljših pristaniščih v Sredozemskem morju, katerih pa britanska krona, se razume, nikoli ne bo Italiji odstopila.

Kako je ta problem delikaten, pa dokazuje tudi ta okolnost, da je rimska vlada, ki je v predcenzuri dovolila poročilo o Ducane-jevi odredbi s pridejanim komentarjem, v zadnjem hipu prepovedala priobčitev vsaj enega odstavka, ki je bil najbolj oster, tako da so oni italijanski listi, ki so iz tehničnih ozirov to mogli, potem ves telegram iz Malte izpustili, drugi pa ga priobčili v okrnjeni obliki.

To je razumljivo zato, ker je v Rimu znano, da se britanska vlada v malteškem vprašanju ne bo pomišljala iti, če bo potrebno, do skrajnih konsekvenc in ker bi nadaljnji neugodni razvoj prilik na Malti mogel do dna skaliti in radikalno poslabšati dosedanje prisrčne odnošaje med Rimom in Londonom. Londonski kabinet je g. Mussoliniju dal to tudi v zelo določni obliki, čeprav na najvljudnejši način vedeti.

London, 23. maja. AA. **Danes je poskušal nekdo na sodišču v glavnem mestu Malte v Valti ustreliti malteškega ministrskega predsednika lorda Stricklanda. Atentat se je ponesrečil. Lord Strickland je ostal nepoškodovan, ker je neki policist pravočasno zagrabil roko atentatorja in na ta način usmeril strel proti stropu. Strickland je ostal pri tem dogodku popolnoma miren in je gledal, kako je policija odpeljala atentatorja, ki je stal popolnoma blizu njega. Po atentatu so velike množice priredile Stricklandu burne ovacije.**

Kriza v delavski stranki začasno premagana

Z 210 glasovi večine proti 29 so poslanci odobrili vladno politiko
V parlamentu položaj kljub temu omajan

London, 23. maja. AA. **Po triurni razpravi je parlamentarna frakcija delavske stranke z 210 glasovi proti 29 odklonila resolucijo sira Oswalda Mosleya, ki izraža nezadovoljstvo z vladno politiko v vprašanju brezposelnosti. — Konferenca je na ta način demantirala vesti o izbruhu politične krize in skorajšnjih splošnih volitev.**

Listi naglašajo, da so bila razna mnenja iznešena na kar najbolj prijateljski način in z največjo zmernostjo. **MacDonald, Thomas in Henderson** so opozarjali zborovalce na težak položaj, ki bi nastal s sprejetjem predlagane resolucije in poudarili, da smatra **vlada to zadevo za vprašanje zaupnice.**

Snočno glasovanje je pripravilo pot za važno debato o brezposelnosti, ki bo prihodnjo sredo. Politični krogi pričakujejo, da bodo konservativci mobilizirali vse svoje poslance za glasovanje o tej debati. Posebno veliko zanimanje vlada za stališče liberalcev, ki bodo sklepali o svoji politiki na tajnem sestanku, ki bo v torek.

Listi pravijo, da bodo liberalci v zameno za volilno reformo glasovali za vlado. Kakor poročajo, so se vršili tozadevno že razgovori med voditeljima obeh strank.

London, 23. maja. n. Na včerajšnji seji parlamentarne frakcije delavske stranke, na kateri je bil predlog nezaupnice odstopivšega Oswalda Mosleya odklonjen, je MacDonald v dolgem govoru naglašal težkoče, ki jih je imel minister za brezposelnost Thomas, kateremu so njegove odredbe deloma ovirali, deloma pa sploh onemogočili. »Daily Herald« povdarja, da je stranka edina tudi kar se tiče rešitve problema brezposelnosti. »Times« in »Daily News« smatrata, **da so nove volitve sedaj nezaželjene, ker bi od njih nihče ne imel koristi.**

London, 23. maja. AA. Kralj je potrdil imenovanje laburističnega poslanca Attleja za kancelarja v Lancastru. Novi kancelar je stopil na mesto odstopivšega Mosleyja.

Zahteve Heimwehra odločno odklonjene

Krščanski socialci za zakonitost in mir — Zakon o razorožitvi bo sprejet — Heimwehr na umiku

Dunaj, 23. maja. n. Avstrijski narodni svet je imel danes veliko razpravo o heimwehrovskih zahtevah. Zvezni kancler dr. Schober in notranji minister Schumi, ki je v ostalem danes izstopil iz Heimwehra, sta podala ostre izjave proti zahtevam, ki jih je stavila Heimwehr. Splošni vtis je, da bo dr. Schober zmagal. Podkancler Vaugoin ga bo podpiral. Schoberjeve izjave niso bile sprejete s posebnim odobravanjem, razen na klopeh krščanskih socialistov, izjave notranjega ministra Schumija pa je desnica poslušala molče.

Dr. Schober je izjavil, da ga je pismo voditeljev Heimwehra prepričalo, da je zakonski predlog o razorožitvi neobhodno potreben v interesu ohranitve miru in reda v Avstriji. Predlagani zakonski načrt določa, da je kontrola nošenja orožja stvar vlade, ne pa samo deželnih glavarjev. Načrt predvideva višje kazni. Inozemstvo pričakuje take zakonite določbe, ter jih smatra za jamstvo za uspešen razvoj avstrijske bodočnosti. Predloge heimwehrovskih voditeljev mora v tej zvezi odločno odkloniti. Dalje je dr. Schober naznanil, da je ministrski svet soglasno odklonil heimwehrovske zahteve.

Notranji minister Schumi je izjavil, da izkušeni politiki lahko mirno prezro govoričenje Heimwehrovcev. Nobenega povoda nima, da bi kapituliral pred avtoriteto, ki bi morala šele dokazati, da ima v resnici za seboj domoljube. Vlada nikakor ni pripravljena, da bi mirno prenašala napade proti zakonu, miru in redu in proti svojemu ugledu.

V debati je izjavil **dunajski župan Seitz v imenu socialnih demokratov,** da so izjave zveznega kanclerja in notranjega ministra vsekakor zelo pomembne. **Predloženi zakonski načrt pa ni tak,** da bi mogel izvesti popolno razorožitev v notranjosti. Za njim je govoril za krščanske socialiste, nižjeavstrijski deželni glavar B u r e s c h, ki je enako kot velenemški poslanec Waber trdil, da se mora zavrniti vsak poskus motenja ter da vlada lahko računa na podporo strank pri svojem prizadevanju, da ohrani državno avtoriteto proti vsakomur.

Opazilo se je, da je voditelj Heimwehrovcev, dr. Steidle, že nastopil umik. V izjavi, objavljeni v nekem heimwehrovskem listu v Innsbrucku se navaja, da njegov govor v Korneuburgu ni bil objavljen točno. Dr. Steidle je zatrjeval, da noče nobenih sporov z meščanskimi strankami in da je samo proti nameravanemu zakonu o razorožitvi, ker bi v tem zakonu predvidena večja kompetenca morala biti dovoljena tudi kakemu socialnemu demokratskemu zveznemu kanclerju, pa tudi zato, ker se akcija za razorožitev v Avstriji vrši prav za prav samo na željo angleške delavske stranke. Na to pa Heimwehrovci ne bodo pristali. Vendar ne nameravajo upora s silo, niti puča. Glede inozemskega posojila pravi dr. Steidle v navedeni izjavi, da bi bilo 700 milijonov šilingov premalo, da bi se doseglo temeljito gospodarsko izboljšanje, da za tako vsoto niti ni potrebno inozemsko posojilo, ker bi se lahko dosegla že v proračunu z majhnim štedenjem. Nasprotno pa bi tako inozemsko posojilo pomenilo hlapčevsko zadolžitev za celo človeško dobo.

Zagrebška vremenska napoved. Zmerno toplo, povečini oblačno, od časa do časa morda dež.

Dunajska vremenska napoved. Slabo vreme se bo razširilo najprej tudi še proti severovzhodu, potem pa se bo vreme počasi začelo boljšati.

Kakšni so bili peklenski stroji?

Belgrad, 23. maja. m. Na današnji razpravi so bili zaslišani **izvedenci, ki so pregledali oba peklenska stroja.** Izvedenci so danes prispeli v Belgrad, ter so bili osebno zaslišani. Vztrajajo pri svojih izjavah. Glede peklenskega stroja, ki je bil namenjen za železniški most ob priliki potovanja deputacije v Belgrad, izjavljajo izvedenci general Nikolo Derok, Milan Zrakić in Nikola Ilić, da je bil ta peklenski stroj narejen tako, da bi lahko porušil železniški most, v najslabšem slučaju pa prav gotovo poškodoval železniški tir.

Istočasno so dali tudi poročilo glede drugega peklenskega stroja, ki je bil postavljen na Zrinjevcu v godbenem paviljonu, v katerem bi morala koncertirati tistikrat (30. novembra) godba kraljeve garde. Ta koncert pa je bil poslednji trenutek odpovedan in je peklenski stroj eksplodiral, ne da bi atentatorji dosegli svoj cilj. Tudi glede tega peklenskega stroja so izvedenci izjavili, da je bil narejen tako, da bi lahko prizadejal občutno škodo.

Poročilo izvedencev in njih izpraševanje je trajalo do 2 popoldne. Nato se je razprava prekinila in se bo nadaljevala v ponedeljek in pride najbrže na vrsto državni tožitelj.

Zasedanje Vrhovnega prosvetnega sveta

Belgrad, 23. maja. u. Prosvetni minister je sklical na sejo člane vrhovnega prosvetnega sveta, ki bo razpravljal o raznih prosvetnih vprašanjih. Zasedanje VPS bo trajalo gotovo kakih 10 dni.

Kobilice v Hercegovini

Mostar, 23. maja. p. V okoliških krajih se je v mostarskem okraju pojavilo nenavadno veliko kobilic, ki so pokrile velike ploščine zemljišč. Kobilice so napadle tudi okolico Podgorice, tako zvano Kemotsko polje, ki obsega po priliki 12.000 ha. Zastopniki fitopatološkega zavoda iz Sarajeva, ki so se vrnili iz Stolca, poročajo o uspehih borbe, ki se je tam vodila proti kobilicam.

Naraščanje tujskega prometa

Sušak, 23. maja. z. Kljub spremenljivemu vremenu je opažati veliko živahnosti v tujskem prometu. Vsaka ladja, ki potuje v Dalmacijo, je polna potnikov. Tako je odšlo proti Rabu, Splitu in Dubrovniku preko 100 nemških turistov in skupina 20 angleških turistov. Iz Bukarešta se je prijavila velika skupina turistov.

Italijanska ladja se potopila

Split, 23. maja. p. Ladja »Senj« je davi ob 4 na progi Komiža—Split naletela na potopljeno ladjo, ki je do polovice gledala iz morja. Moštvo potopljene ladje je bilo s kapetanom vred na bližnjem otoku. Spravili so ga na ladjo »Senj«. Tam so mu dali okrepčil, nakar se je »Senj« vrnila nazaj v Komižo in izročila moštvo pristaniškim oblastem. Po pripovedovanju mornarjev je italijanska »Teti« odšla iz Benetk v Palermo, kjer je naložila lesene kocke za tlakovanje. Pri Visu je trčila na morski greben, nakar se je v poldrugi uri potopila.

Nemčija bo kmalu popolnoma svobodna

Mainz, 23. maja. g. Dne 20. maja se je začela skoro neslišno in nevidno evakuacija francoskih čet, ki so še imele zasedeno nemško ozemlje. Čete zapuščajo tukajšnji kolodvor z vlaki ponoči ali v rano jutro po dva ali trije bataljoni naenkrat. Najprej so se evakuirale garnizije v Singenu in Kroiznachu, zdaj pa zapuščajo francoski vojaki Trier, Worms, Ludwigshafen in Mainz. Za transport 25.000 mož, ki so imeli zasedeno tretjo rensko cono in bi jo po verzajskem paktu morali zapustiti šele leta 1935., bo rabilo francosko vrhovno poveljstvo 40 dni. Evakuacija je bila v sporazumu z nemškimi oblastmi v najlepšem redu pripravljena, tako da je prebivalstvo skoro ne opazi. Dočim so preje antantine čete z razvitimi zastavami med bobnanjem in trobentanjem odhajale mimo dvojnega špalirja nemo zročega prebivalstva, potem pa so zazvonili vsi zvonovi mesta in so se začele ljudske slavnosti z vsem šumom — se sedaj vojaki vvagonujejo tiho, prebivalstvo pa ne prireja po njihovem odhodu nobenih manifestacij in se ob odhodu, v kolikor se zapazi, zadrži vseskozi prijazno. To je znamenje velikega pomirjenja, ki je nastopilo med Francijo in Nemčijo in na katerem ne delajo samo državniki, ampak tudi mladina v obeh deželah. Zadnji, ki se bodo evakuirali, so regimenti v Mainzu, ki štejejo 8000 mož. Le zadnjega dne, ko bodo zadnji polki zapustili Mainz in Porenje sploh, bo na mainškem trgu, kjer biva general Guillemot s svojim sijajnim štabom, pred krasno rezidenčno palačo defilacija pred generalom in častni pozdrav francoski zastavi, ki se bo snela, da dá mesta zastavi rajha, ki se bo dvignila šele pozneje, ko bodo francoski vojaki mesto že docela zapustili.

Okupacija francoskih, angleških, belgijskih in ameriških čet v celem Porenju je trajala 12 let in se je raztezala na 33.000 kvadratnih kilometrov. Nemške čete »Reichswehra« bodo dospele potem, ko bodo Francozi pasirali 200 km, ki ločijo Mainz od meje. Dozdaj ni v vsem še pod okupacijo stoječem ozemlju po dogovoru med Berlinom in Parizom nobenega moža nemške narodne brambe. Za prihod nemških čet se seveda pripravljajo velike slovesnosti, ki pa bodo brez najmanjše osti proti veliki sosedni državi, ki je odredila evakuacijo že zdaj in ki je inavgurirala najprisrčnejše odnošaje z Nemčijo, kateri je kot prvi predložila načrt »Evropske unije«.

To čedalje bolj odkrito prisrčno razmerje se opaža vseskozi tudi pri evakuaciji hrabrih in prijaznih francoskih častnikov in vojakov, ki zapuščajo tu najlepše spomine po svoji veliki disciplinirano sti, ljubeznivosti in dejanski pomoči, ki so jo vsikdar izkazovali prebivalstvu. Civilne in železniške nemške oblasti gredo četam v vsakem oziru na roko, da se evakuacija v čim večjem redu in s čim večjo udobnostjo izvrši.

Stabilizacija dinarja

Belgrad, 23. maja AA. List »Frankfurter Zeitung« v svoji številki z dne 18. t. m. prinaša informacijski članek pod naslovom »O stabilizaciji dinarja — gospodarske težkoče«, kjer se govori na prvem mestu o možnosti, da bo dinar stabiliziran na nižjem tečaju od današnjega, češ, da v sami vladi obstoja podvojeno mišljenje glede stabilizacije. Na drugem mestu govori o gospodarskih težkočah ter o neizplačevanju državnih obvez. Povodom te neosnovane in izmišljene vesti je poslal minister financ omenjenemu listu preko kraljevskega poslaništva v Berlinu službeni popravek, ki se glasi:

Vest, da v sami vladi obstojajo različna mišljenja o relaciji, na kateri naj se izvrši zakonska stabilizacija dinarja, je netočna in brez osnove. Cela vlada stoji najodločnejše in neomajeno na stališču, da bodi zakonska stabilizacija dinarja izvršena na bazi sedanjega stanja dinarja, ki se vzdržuje že nad 5 let. V ostalem je kr. vlada v tem zmislu dala dozdaj večkrat odločne izjave, tako v službenem komunikeju, v katerem se objavlja rezultat dela sedanje vlade, prvič v juliju mesecu lanskega leta in drugič v januarju mesecu t. l. ter nazadnje v posebnem ekspozeju ministra financ v zvezi s proračunom za leto 1930-1931. Vse te objave so bile podane v taki obliki, da se ni moglo dvozmiselno tolmačiti pravih interesov kr. vlade. Dalje ne odgovarja resnici vest o neizplačevanju poedinih državnih obvez. Vse državne obveze iz prejšnjih let so izplačane, v kolikor pa obstojajo še obveze, izhajajo edino iz dejstva, da te obveze niso še definitivno likvidirane v administrativno-pravnem pogledu in pripravljene za izplačilo. Ponovno je treba naglasiti, da ni finančnega razloga za neizplačilo, ki bo takoj izvršeno, čim bodo dokončani potrebni administrativni posli. Dalje je treba v zvezi s tem naglasiti, da je dosedanje stanje financ ter stanje dolgov in terjatev znano vsem faktorjem v državi in v inozemstvu. To stanje je v vsakem pogledu povoljno.

Nova bolgarska vlada pred sobranjem

Skoraj poldrugoletni vedno večji spori v Demokratičeskem sgovoru, stranki bolgarske vladne večine, so postali sredi maja nepremostljivi brez vladne rekonstrukcije. Ko je prosvetni minister Najdenov podal ostavko in jo utemeljil z nevzdržnimi razmerami v vladni stranki je tudi Ljapčev moral misliti na novo vlado. Kakor en mož je nastopilo proti Ljapčevu 74 vladnih poslancev, ki so zahtevali mesto samih večnih obljub dejanj v obliki sprememb v vladi. Temu pritisku je moral Ljapčev popustiti, četudi so se makedonske organizacije upirale, da bi vstopil v vlado njihov nekdanji zaveznik Cankov.

Po dolgih pogajanjih, ki so bila tako bučna in često strastna kakor morejo biti samo na Balkanu, se je Ljapčevu posrečilo sestaviti vlado iz vseh kril vladne stranke. Načelna vprašanja niso pri tem igrala vloge ves boj se je vršil samo za osebnosti in za ravnovesje med posameznimi skupinami vladne stranke.

Ljapčev je zadržal svoji skupini vladujoč položaj s štirimi ministri v novi vladi. Razen ministrskega predsedništva in notranjega ministrstva, ki jih opravlja Ljapčev, pripadajo k njegovi skupini tudi finančni minister Molov, vojni minister Tatasiev in poldjedelski minister Vasiljev. Burov je zopet prevzel zunanje ministrstvo; njegova pristaša sta tudi prometni minister Stajnov in pravosodni minister Milanov. Cankov je zasedel prosvetno ministrstvo, njegov zvesti pristaš Danailov ministrstvo za javna dela, a tudi trgovinski minister Mišajkov je njegov somišljenik.

Opozicija je sprejela novo vlado zelo burno. Ko se je vlada predstavila v sobranju (parlamentu), je namreč morala priznati, da je podala ostavko celotna vlada in da torej to ni vladna rekonstrukcija, ampak popolnoma nova vlada. Ko se je namreč Ljapčev dogovoril z vsemi krili vladne stranke o razdelitvi ministrskih sedežev, ni hotel nobeden izmed izpadlih ministrov podati ostavke; zato si je moral Ljapčev pomagati z ostavko celotnega kabineta. Poslanci opozicije so po pravici očitali novi vladi, da je kršila parlamentarne običaje, ker se je sestavila, ne da bi car prej zaslišal voditelje vseh strank.

Posebno ostro je nastopil proti novi vladi bivši ministrski predsednik Malinov. Omenil je, da Bolgariji ni potrebna vlada, ki bi imela edino ta namen, da zedini Demokratičeski sgovor, ampak vlada, ki bi k delu za ozdravljenje težke gospodarske in politične krize zedinila vse dobromisleče Bolgare. Po njegovem mnenju je za Bolgarijo edina rešitev vlada, ki bi se opirala na vse stranke, tudi na Sgovor. Taka vlada je tem bolj potrebna, ker se vse opozicionalne stranke zavedajo svojih dolžnosti do domovine in so pripravljene podrediti strankarske interese državnim in narodnim. Ostro je obsodil neparlamentarni način reševanja sedanje krize in konča z besedami: »Treba priznati, da vlada uživa zaupanje krone, poluzaupanje parlamenta, ali absolutno nezaupanje naroda.« Za široko koncentracijsko vlado se je izjavil tudi voditelj zemljedelcev Georgi Markov, ki še nedavno niso ničesar slišali o sodelovanju z Demokratičeskim sgovorom. Zelo dvomljivo pa je, ali bo sedanja vlada res mogla ozdraviti vladno stranko in preprečiti opozicionalnim strankam udeležbo pri vodstvu državnega krmila. Gotovo je, da so pri tej krizi soodločevali tudi zunanjepolitični motivi. Tistim temnim tujim silam, ki se vmešavajo v bolgarsko politiko, pač ne bi bilo ljubo, če bi vstopile v vladno večino tiste sedanje opozicionalne stranke, ki so Jugoslaviji naklonjene. Ali bolgarsko priprosto ljudstvo je preveč zdravo, da bi ga mogle trajno omamiti tuje spletke. —b—

Pretendentstvo na madjarsko krono

Dunaj, 23. maja. n. V krogih legitimistične aristokracije se doznava, da je nadvojvoda Albrecht dospel iz Budimpešte v Brusel in da ga je tam nadvojvoda Oton sprejel v oficijelni avdijenci, v kateri je Albrecht izjavil Otonu svoje obžalovanje, da meseca novembra ne bo v Evropi, da bi se mu o priliki polnoletnosti poklonil kot legitimnemu madjarskemu kralju. To dejstvo pomeni, da se je nadvojvoda Albrecht oficijelno in končnoveljavno odrekel madjarski kroni, in pomeni tudi konec intrig, ki so se uganjale zanj kot pretendenta na prestol. Nadvojvoda Albrecht potuje v južno Ameriko pod izmišljenim imenom Lowary (kakor se imenuje njegovo posestvo na Madjarskem). S tem potovanjem je tudi končano ljubezensko razmerje nadvojvode Albrechta z neko ločeno soprogo visokega madjarskega uradnika.

Budimpešta, 23. maja. n. V vladnih madjarskih krogih se zagovarja stališče, da je z izjavo nadvojvode Albrechta prav za prav odstranjena samo ona ovira, ki je Otonu zapirala pot na prestol samo po habsburških zakonih, **da pa sicer vprašanje kralja na Madjarskem v sedanjem trenutku nikakor ni aktualno.**

Nemirna Indija

200.000 demonstrantov blokiranih — Gladovna stavka jetnikov

Bombay, 23. maja. AA. **Množica 200.000 ljudi se je nenadoma zbrala popoldne v indijskem okraju mesta. Med tem ko to javljamo** (6. ura popoldne evropskega časa) **je zaustavila četa 400 policistov množico, da prepreči prodreti v evropski okraj mesta.** Manifestanti so že tri ure blokirani. Manifestanti se ne ganejo z mesta ter so posedli po tleh. Z ozirom na to je ves promet na ulici prekinjen. Policija dozdaj še ni podvzela drugih mer.

Pariz, 23. maja. AA. »Havas« poroča iz Bombaya, da je 250 Gandijevih dobrovoljcev, ki so internirani v Vorbi, začelo gladovno stavko. Kot vzrok stavke navajajo slabo in nezadostno hrano.

London, 23. maja. n. Komaj par ur potem, ko je policija izpraznila vladna skladišča soli, katero so napadli Gandijevi prostovoljci, so se prostovoljci zopet zbrali pri skladiščih. V Karahiju so na kolodvoru neznani storilci ukradli velike množine dinamita. Za tatovi ni nobenega sledu.

London, 23. maja. AA. **Reuter poroča iz Bombaya, da je bila ga. Naidu obsojena na 9 mesecev navadnega zapora.**

Gandi je pripravljen k sporazumu

London, 23. maja. Čeprav v Indiji revolucija nacionalistov traja dalje in jo policija zatira z energičnimi sredstvi, ki naravno izzivajo zopet povečan odpor, je opažati, da se zmernejši voditelji nacionalističnega gibanja in ožji sodelavci Gandhija z njim vred nagibajo k mirni rešitvi indskega vprašanja, ker je drug izhod realnopolitično nemogoč. V tem pogledu je zlasti značilen razgovor, ki ga je imel dopisnik glasila vladajoče delavske stranke »Daily Herald« v zaporih z Gandhijem.

Dve stvari sta iznenadili žurnalista med štiriurnim pogovorom z Gandhijem: njegova velika ljubezen, združena z velikim »sovraštvom«. Gandhi goji veliko spoštovanje do indskega podkralja lorda Irwina, ki ga ima za najboljšega upravitelja, kar jih je Indija sploh imela, če bi ne bilo gotovih imperijalističnih fanatikov v Londonu. Žurnalist je Gandhija vprašal, naj mu pove, kaj on razume pod neodvisnostjo — ali popolno ločitev od angleškega imperija ali ustavo, kakor jo imajo britanski dominioni. Gandhi je odgovoril dobesedno:

»Jaz sem zmeraj slišal, da v Angliji smatrajo dominionski statut za istoveten z neodvisnostjo. Toda angleške oblasti v Indiji ga ne tolmačijo v tem smislu. Zato je naravno, da mi, če nam odrekajo avtonomijo, zahtevamo neodvisnost, da jo razločimo od dominionskega statuta, kakor jo razumejo angleške oblasti v Indiji.«

Gandhi je nato priznal, da so južna Afrika, Kanada in Avstralija v resnici avtonomne in neodvisne države, toda Britanija noče Indiji podeliti take ustave. On ve, da je s svojim gibanjem vzel nase veliko odgovornost, toda je opravičen.

Nato je Gandhi podrobno diskutiral z dopisnikom možnost sporazuma z Anglijo in nikakor ni principielno odklonil svoje in svojih prijateljev udeležbe na konferenci okrogle mize v Londonu meseca oktobra, vendar je neobhodni pogoj za to, da Indija dobi resnično neodvisnost, vsaj kakor jo imajo ostali britanski dominioni.

Za pomoč rudarjem

Akcija ministrstva za šume in rude - Konferenca bratovskih skladnic

Belgrad, 23. maja. u. Zaradi bolezni železniškega ministra Radivojeviča so pogajanja med železniško upravo in rudarskimi podjetniki zaradi nabave premoga državnim železnicam zastala. **Čim je bilo izvršeno imenovanje zastopnika prometnega ministra dr. Kumanudija, je ministrstvo za šume in rude njemu poslalo posebno spomenico, v kateri opisuje današnje stanje rudarjev, da bi se čimprej pričela in dokončala pogajanja med upravo državnih železnic in rudniki.** Ker so med tem železnice že izčrpale svoje rezerve, se splošno pričakuje, da bodo ta pogajanja imela popoln uspeh, in da se bodo tudi čimprej ugodno končala.

Belgrad, 23. maja. m. V ministrstvu za šume in rude so te dni zborovali **zastopniki rudarskih blagajen** ministrstva in rudarjev. Pri tej priliki so razpravljali o raznih perečih vprašanjih, ki se tičejo zboljšanja položaja rudarjev. **Predvsem je bil sprejet njihov pravilnik o zdravniški službi.** Z njim je zdravniška služba v vsej državi zenačena. V pravilniku so v celoti upoštevane zadeve rudarjev, tako da bo vsak rudar, če se ponesreči, takoj dobival podporo.

Sprejetje tega pravilnika je zelo važno, ker je dosedanja praksa povečini bila takšna, da je rudar, ki se je ponesrečil, prišel do svojih prejemkov zelo pozno. Sedaj pa se bo ta podpora sama po sebi podelila vsakemu ponesrečencu.

Nadalje se je sklenilo, **da se pri centrali bratovskih skladnic uvede dvojno knjigovodstvo.** Sprejeti so tudi drugi sklepi glede zboljšanja notranje upravne organizacije predvsem pa glede statistike. Dalje so se sprejeli važni sklepi ter se je razpravljalo o zavarovanju rudarjev in rudniških nameščencev.

„Zeppelin" pristal v Braziliji

Newyork, 23. maja. n. Zrakoplov Zeppelin se je spustil v Pernambuku ob 23.35 berlinskega časa. Prisotna je bila mnogo tisočglava množica. Zrakoplov je premeril daljavo med Friedrichshafnom in Pernambuko 8500 km v 80 urah in 50 minutah. To pomeni, da je v bodoče upati na zračni promet med Berlinom in Buenos Airesom, ki bi trajal z letali in Zeppelini samo 6 dni, dočim traja sedaj potovanje s parniki 4 tedne. Zrakoplov bo šele nocoj ob 23 odpotoval dalje v Rio de Janeiro. Listi poročajo, da je brazilska vlada potovanje iz Pernambuka v Rio de Janeiro podprla s subvencijo 12.000 dolarjev. Pri pozdravu v Rio de Janeiro je bil prisoten tudi drugi sin bivšega nemškega prestolonaslednika Louis Ferdinand.

Pernambuko, 23. maja. n. Start zrakoplova Zeppelina v Rio de Janeiro je določen na soboto popoldne ob 15 srednjeevropskega časa. Potniki zrakoplova se zabavajo s tem, da prirejajo izlete v okolico mesta.

Poizkusni polet R 100

London, 23. maja. AA. Pri snočnem 24 urnem poletu R 100 se je edinole nekoliko pokvaril zadnji del zrakoplova. V ostalem se je polet sijajno posrečil. Zrakoplov je letel povprečno s 63 miljami hitrosti na uro. Tri ure je letel s 70 miljami hitrosti na uro in 10 minut je bilo v pogonu vseh 6 strojev. Tudi poizkusi brezžičnega brzojava so zelo uspeli razen vremenskih poročil iz Cardingtona, ki so trpela zaradi slabega vremena. Signale zrakoplova na dolge valove so sprejele tudi letalske postaje v Egiptu. Ta poizkus je dokazal, da bo zrakoplov na svojem poletu preko Atlantskega oceana vedno v stiku s kako brezžično postajo bodisi na tej ali na oni strani oceana.

Nemški vojni proračun sprejet

Berlin, 23. maja. n. Po tridnevni debati je bil danes v nemškem državnem zboru sprejet vojni proračun. Komunistični predlog nezaupnice proti vojnemu ministru Grönnerju je bil odklonjen. Prav tako je bil tudi odklonjen predlog socialnih demokratov in komunistov, da naj se črta drugi obrok 9.7 milijonov mark za oklopno križarko A. Vojni minister Grönner je napovedal, da bo vlada prihodnje leto predložila mornariški gradbeni program za več let.

Se 500 milj!

London, 23. maaj. AA. Skrb za usodo letalke Amy Johnson se je polegla, ko je davi prispelo poročilo, da je mlada letalka srečno pristala v bližini Atambue na otoku Timor. Ta otok leži približno 530 milj severozapadno Port Darwina, ki je končni cilj poleta. Včeraj je preletela miss Johnson 750 milj. Druga poročila pravijo, da bo nadaljevala polet preko odprtega morja v Avstralijo šele jutri. V Port Darwinu pripravljajo miss Johnson velik sprejem. Nasproti letalki bo letelo eno ali pa več letal.

London, 23. maja. AA. Miss Amy Johnson upa, da bo dospela jutri v Port Darwin, ki je končni cilj njenega veličastnega poleta iz Anglije. Danes je letela iz oddaljene vasi na otoku Timor v Malajskem otočju, v mesto Atmbua. Od tu bo letela do avstralske obale. Ta pot meri 500 milj. V Avstraliji pričakujejo pogumno letalko z velikim navdušenjem. Spremljala jo bodo letala do pristajališča.

Mac Donald potuje z letalom

London, 23. maja. AA. Ministrski predsednik MacDonald in njegovi hči Ishbel sta odpotovala z letalom imperialne letalske družbe v Manchester in v Edinburgh. Potujeta kot navadna potnika na Škotsko in se vrneta v torek v London.

Loucheur v Belgradu

Belgrad, 23. maja. u. Jutri dopoldne prispe v Belgrad bivši francoski minister in predsednik komisije za vzhodne reparacije g. Loucheur. G. Loucheur je bil v Pragi, od koder je prispel v našo prestolico. Obenem pride z njim romunski poslanik v Londonu in bivši romunski zunanji minister g. Titulescu. Na kolodvoru ju sprejme zunanji minister g. dr. Voja Marinković, ki bo priredil banket v hotelu »Srbski kralj«. Oba visoka gosta ostaneta v Belgradu v teku jutrišnjega dneva. Nato odpotujeta v Bukarešto.

Loucheur o svojem potovanju

Praga, 23. maja. AA. ČTK poroča: Francoski minister dela Loucheur pravi v izjavi, ki jo je dal časopisju, da je njegovo potovanje po vzhodni in srednji Evropi **namenjeno proučevanju ukrepov, ki so potrebni, da se uveljavi sporazum o vzhodnih reparacijah.** Minister Loucheur obenem ugotavlja, da je storil vse potrebno za redno delovanje v tem sporazumu predvidenih komisij. Kot predsednik posvetovalne gospodarske komisije Društva narodov hoče minister Loucheur izkoristiti svoje potovanje tudi v to, da se seznani z gospodarskim položajem držav, po katerih bo potoval. **V svoji nadaljni izjavi pravi Loucheur, da so razmere pesimistične in da prihaja Briandova spomenica v pravem času.** Loucheur odbija očitek, da gre za francosko hegemonijo na političnem in gospodarskem polju. Resnica je, da želi Francija sodelovati pri konsolidaciji miru s pomočjo organizacij, ki naj jamčijo pravice in svoboščine vseh narodov.

Gospodarska konferenca

Dubrovnik, 23. maja. p. Jutri se v Dubrovniku prične konferenca vseh gospodarskih zbornic kraljevine Jugoslavije. V Dubrovnik je prišel med drugimi tajnik ljubljanske zbornice Ivan Mohorič, tajnik sarajevske zbornice dr. Besarović, tajnik zagrebške zbornice dr. Čuvaj, nadalje iz Zagreba dr. Butorac, tajnik belgr. ind. zbornice Miličević in tajnik podgorške zbornice Hadović.

200 romarjev zgorelo

Marseille, 23. maja. AA. Nesreča, ki je zadela parnik »Asie« je zahtevala človeške žrtve. 200 muslimanskih romarjev je našlo smrt v plamenih in valovih. Ostali romarji, ki jih je bilo 1500, in posadka so se rešili na ladje, ki so prihitele na pomoč.

V Milanu aretiranih 2800 oseb

London, 23. maja. AA. »Daily Chronicle« poroča, da je policija v Milanu aretirala 2800 oseb v zvezi s prihodom predsednika italijanske vlade Mussolinija, ki je že nekaj dni v Milanu.

Dolg Nemčije Ameriki

Washington, 23. maja. AA. Poslanska zbornica je sprejela zakon, ki rešuje vprašanje nemških reparacij napram Združenim državam. Nemčija bo plačala 752 milijonov dolarjev v 52 letnih obrokih.

Boji na Kitajskem

Šanghaj, 23. maja. AA. Uradni komunike navaja, da so čete nankinške vlade strahovito porazile vojsko združenih severnih poveljnikov in ujele Lamfenga ob železnici 20 milj vzhodno Kaifenga. Zmagovalna vojska je ujela 20.000 nasprotnikov.

Drobne vesti

Praga, 23. maja. n. Na pariški efektni borzi se je danes prvič trgovalo z delnicami Škodovih tovarn. Obravnavala se je cena 370 frankov, ki odgovarja ceni 800 Kč.

Dunaj, 23. maja. n. Avstrijska narodna banka je sklenila, da zniža obrestno mero od 6 na 5½%.

Berlin, 23. maja. n. Generalni agent za reparacije Parker Gilbert se je danes poslovil pri državnem predsedniku Hindenburgu. Po petletnem delovanju v Nemčiji se bo prihodnje dni vrnil v Ameriko.